

ingediend op **907** (2020-2021) – Nr. 2
13 januari 2023 (2022-2023)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Brussel
en de Vlaamse Rand en Dierenwelzijn
uitgebracht door Alessia Claes

over de conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Katrien Schryvers, Tinne Rombouts,
Bart Dochy en Maaïke De Rudder

over de oprichting van een gegevensdatabank
van bijtincidenten met honden

Documenten in het dossier:

907 (2020-2021) – Nr. 1: Conceptnota voor nieuwe regelgeving

Samenstelling van de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand en Dierenwelzijn:

Voorzitter: Els Ampe.

Vaste leden:

Allessia Claes, Inez De Coninck, Sofie Joosen, Annabel Tavernier, Karl Vanlouwe;
Jan Laeremans, Klaas Sloomans, Els Sterckx;
Bart Dochy, Peter Van Rompuy;
Els Ampe, Gwenny De Vroe;
Stijn Bex, An Moerenhout;
Katia Segers.

Plaatsvervangers:

Arnout Coel, Veerle Geerinckx, Axel Ronse, Nadia Sminate, Jeroen Tiebout;
Filip Brusselmans, Carmen Ryheul, Suzy Wouters;
Karin Brouwers, Katrien Partyka;
Stephanie D'Hose, Maurits Vande Reyde;
Meyrem Almaci, Chris Steenwegen;
Ludwig Vandenhove.

INHOUD

1. Marian Verbeek, beleidsmedewerker Politieke werking en organisatie, gemeenteraadsverkiezingen, VVSG	4
2. Willy Van Roten, voorzitter Vergadering der Afgevaardigden, Koninklijke Kynologische Unie St-Hubertus (KKUSH)	6
3. Anthony Godfroid, namens GAIA.....	7
4. Hille Fieten, Universiteit Utrecht, Centre for Sustainable Animal Stewardship (CenSAS)/Expertisecentrum Genetica, Diergeneeskunde, Universiteit Utrecht	9
5. Theo Borgers, voorzitter NGROD, en Tiny De Keuster, UGent en NGROD ..	12
6. Vragenronde	16
6.1. Katrien Schryvers	16
6.2. Tinne Rombouts.....	16
6.3. Kathleen Krekels.....	18
6.4. Meyrem Almaci	18
6.5. Ludwig Vandenhove	19
6.6. Els Sterckx	20
6.7. Gwenny De Vroe	21
6.8. Allessia Claes	21
7. Antwoorden van de sprekers	21
7.1. Marian Verbeek.....	21
7.2. Johnny Laurent, secretaris-generaal Vergadering der Afgevaardigden, KKUSH.....	22
7.3. Anthony Godfroid	23
7.4. Hille Fieten	24
7.5. Tiny De Keuster	26
7.6. Theo Borgers	28
Gebruikte afkortingen	30

De Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand en Dierenwelzijn hield op woensdag 12 oktober 2022 een hoorzitting over de conceptnota voor nieuwe regelgeving over de oprichting van een gegevensdatabank van bijtincidenten met honden (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 907/1).

De volgende sprekers kwamen aan het woord:

- Marian Verbeek, beleidsmedewerker Politieke werking en organisatie, gemeenteraadsverkiezingen, VVSG;
- Willy Van Roten, voorzitter Vergadering der Afgevaardigden, en Johnny Laurent, secretaris-generaal Vergadering der Afgevaardigden, Koninklijke Kynologische Unie St-Hubertus;
- Anthony Godfroid, namens GAIA;
- Hille Fieten, Universiteit Utrecht, Centre for Sustainable Animal Stewardship/Expertisecentrum Genetica Diergeneeskunde, Universiteit Utrecht;
- Tiny De Keuster, UGent en Nederlandstalige Gewestelijke Raad van de Orde der Dierenartsen (NGROD), en Theo Borgers, voorzitter NGROD.

1. Marian Verbeek, beleidsmedewerker Politieke werking en organisatie, gemeenteraadsverkiezingen, VVSG

Marian Verbeek krijgt in haar hoedanigheid van beleidsmedewerker politieke werking en organisatie, gemeenteraadsverkiezingen van de VVSG soms dringende oproepen van burgemeesters of lokale besturen naar aanleiding van een bijtincident. Een burgemeester komt vaak onder grote druk te staan bij een ernstig bijtincident. Enerzijds is er druk vanwege de slachtoffers die vinden dat er ingegrepen moet worden tegen een gevaarlijke hond, anderzijds vanwege de eigenaars of sympathisanten die een maatregel tegen de hond moeilijk vinden of ertegen gekant zijn. De emoties kunnen hoog oplopen. De burgemeester moet het hoofd koel houden en de omstandigheden in kaart brengen op basis van de beschikbare informatie. Binnen zijn bevoegdheden moet hij de best mogelijke maatregel nemen om het probleem aan te pakken. Gelukkig worden de lokale besturen niet dagelijks met bijtincidenten geconfronteerd.

De meeste gemeenten hebben in hun lokale politieverordening wel een of meerdere bepalingen over dieren in het algemeen en honden in het bijzonder. Zo is er de bepaling dat een hond aangelijnd moet zijn op het openbare terrein. Het kan ook gaan over het feit dat er geen aanhoudend geblaf of gejamk mag zijn, zowel overdag als 's nachts. Sommige reglementen bepalen dat je honden niet mag ophitsen enzovoort. Dat zijn algemene bepalingen die voor iedereen gelden die op het grondgebied van de gemeente vertoeft. Het kan ook gebeuren dat een burgemeester een klacht of melding binnenkrijgt van een bezorgde burger, van een slachtoffer of via de politie over een loslopende, gevaarlijke hond. Het kan jammer genoeg ook gaan over een bijtincident waarbij een persoon of een andere hond gebeten werd. Zo was er onlangs een geval van een gebeten assistentiehond. De assistentiehond was een paar dagen werkonbekwaam, wat natuurlijk een probleem was voor het baasje van die hond.

Een burgemeester kan elke nodige maatregel nemen om een bijtincident op te lossen. Hij kan niet preventief optreden. De burgemeester moet instaan voor het vrijwaren van de openbare veiligheid, orde en rust. In dat kader kan hij elke maatregel nemen die nodig is. Een maatregel moet in verhouding staan tot het probleem. In het geval van bijtincidenten met honden kan dat gaan over het opleggen van het gebruik van een muilband in het openbaar of over het verhogen of aanbrengen van een afsluiting rond de tuin. Soms wordt ook een dierenarts geraadpleegd om de problemen van de hond te evalueren. In het allerslechtste geval wordt de hond in beslag genomen en als er geen enkele andere oplossing is, beslist de burgemeester om de hond te laten afmaken. Dat is natuurlijk zeer ingrijpend. In dergelijke gevallen is het zeer belangrijk om een goed dossier te hebben. De

problemen moeten goed in kaart gebracht zijn. Vaak komt een bijtincident niet uit de lucht vallen. Een hond kan ineens om welke reden ook in moeilijkheden geraken, maar vaak gaat het om een probleemgeval waar vroeger al klachten over waren. Een goed dossier maakt het de burgemeester mogelijk om de beste maatregel te nemen en om in voorkomend geval een zeer zware maatregel goed te kunnen verantwoorden.

Een register met bijtincidenten wil Marian Verbeek gemakshalve een strafregister voor honden noemen. Een dergelijk register kan zeker nuttig zijn voor burgemeesters om goed zicht te krijgen op de problemen. Alles staat en valt natuurlijk met hoe dat register gevoed wordt. Wie is verantwoordelijk om er meldingen in op te nemen? Wie vult dat register aan, dierenartsen, artsen, politie? Bij een zeer omvattend register kan het een hulpmiddel zijn, maar als het maar een topje van de ijsberg weergeeft, kan het een vals gevoel van veiligheid geven. Als er volgens het register geen bijtincidenten zijn in de gemeente kan het de schijn wekken dat er geen problemen zijn.

Alles wat een goed dossier kan versterken is zeker welkom. Meten is weten. Uit een gesprek met een politieagent vernam Marian Verbeek dat de meeste bijtincidenten worden veroorzaakt door labradors en chihuahua's. De specialisten hier aanwezig zullen dat misschien tegenspreken. Zij had dat in ieder geval helemaal niet verwacht.

Een register is goed als het vooropgestelde doel wordt bereikt: als de informatie volledig of zo volledig mogelijk is. Alleen bijtincidenten registreren is voor lokale besturen niet voldoende om zo de nodige maatregelen te kunnen nemen. De spreekster pleit voor het aanleggen van een draaiboek, een stappenplan, een informatiebundel. De lokale besturen hebben nood aan een goede informatiebundel zodat ze weten wat ze kunnen doen. De bestaande informatiebundel is ondertussen meer dan 20 jaar oud. Ze dateert van toen minister Magda Aelvoet nog federaal minister van Volksgezondheid was. Dat draaiboek wordt meestal nog wel meegestuurd als er vragen zijn vanuit lokale besturen. Hoewel het wat verouderd is kan het toch nog belangrijke inzichten verschaffen. Marian Verbeek pleit voor een geactualiseerd draaiboek gebaseerd op de huidige inzichten. Zo kunnen lokale besturen inzicht krijgen in de problematiek. Gaat het om honden die gebruikt worden met criminele bedoelingen? Gaat het om de ontsnapte honden van de burens die om welke reden dan ook iemand gebeten hebben? Het gaat erom de problemen te herkennen en ook om de bestaande regelgeving te kennen. Er bestaat nogal wat regelgeving waar een lokaal bestuur rekening moet mee houden: de wet op het politieambt, de wet op de gemeentelijke administratieve sancties, het decreet Lokaal Bestuur en de Dierenwelzijnswet.

Een draaiboek kan een hulp zijn om een goed dossier op te bouwen. Wanneer worden welke maatregelen het beste genomen? Welke dierenartsen, specialisten, hondengedragstherapeuten die betrouwbaar zijn en kennis van zaken hebben, kan de gemeente inschakelen om problemen te analyseren en de beste maatregelen voor te stellen? Ook een model van burgemeestersbesluit moet in dat draaiboek opgenomen worden.

De gemeentelijke politieverordeningen bevatten ook gemeentelijke administratieve sancties. Er kan bijvoorbeeld een administratieve geldboete opgelegd worden als je je hond niet aan de leiband houdt op een openbare plaats. De gemeentelijke administratieve sancties slaan op twee soorten inbreuken: de sancties die alleen in de politieverordeningen opgenomen zijn (bijvoorbeeld het aan de leiband houden) en de sancties die ook in andere wetgeving opgenomen zijn. Die laatste soort inbreuken noemt men de gemengde inbreuken. Een voorbeeld van een gemengde inbreuk is nachtlawaai: een hond die aanhoudend blaft 's nachts. Dat kan men ook lokaal sanctioneren. Het is interessant om te weten op welke domein een probleem

gesitueerd is want de problematiek van nachtlawaai is zeer uiteenlopend. Een ander voorbeeld van een gemengde inbreuk is beschadiging aan andermans eigendom, bijvoorbeeld door een ontsnapte hond die de pas aangelegde voortuin van de burens heeft omgewoeld.

Een derde mogelijkheid betreft gemeentelijke administratieve sancties als besluiten van de burgemeester niet worden nageleefd. Als het bevel dat de hond een muilkorf moet dragen in het openbaar niet wordt nageleefd, kan daar ook een gemeentelijke administratieve sanctie op volgen, op voorwaarde dat het zo in het lokale politiereglement is opgenomen.

Marian Verbeek besluit dat een informatiebundel met alle nuttige informatie gemakkelijker te realiseren is dan een strafregister voor honden. Als iedereen met zijn expertise daar zijn schouders onder zet, kan men tot een mooi resultaat komen.

2. Willy Van Roten, voorzitter Vergadering der Afgevaardigden, Koninklijke Kynologische Unie St-Hubertus (KKUSH)

Willy Van Roten schetst het kader van KKUSH zodat duidelijk wordt welke rol de unie kan spelen in de problematiek. De Koninklijke Kynologische Unie Sint Hubertus werd in 1928 definitief opgericht door enerzijds de Koninklijke Maatschappij Sint Hubertus (KMSH) en anderzijds verschillende hondenclubs, samengebracht in de Vergadering der Afgevaardigden. De KKUSH beheert het stamboek, de stambomen, is erkend door de Fédération Cynologique Internationale (FCI) en is de grootste kynologische federatie in België. KKUSH wordt bestuurd door een aantal organen waaronder de Kynologische Raad en de Vergadering der Afgevaardigden. Dat is eigenlijk het bestuur waar alle aangesloten 489 hondenclubs in vertegenwoordigd zijn.

De KKUSH telt ongeveer 45.000 leden. Er zijn een aantal hernieuwende leden, maar jaarlijks treden ook heel wat nieuwe leden toe, want een kleine driehonderd verenigingen zijn hondenscholen. In bijna elke gemeente in België is er wel een hondenschool. De corebusiness van een dergelijke hondenschool is het opvoeden van honden, het sociaal maken van honden en het aanleren van een basisgehoorzaamheid. KKUSH organiseert ook tentoonstellingen van honden waarvan de deelname gekoppeld wordt aan het stamboek en het voldoen aan de standaard. Daar vloeit dan selectieve fok van honden uit. Er bestaan tal van disciplines binnen de hondenwereld: flyball, agility, dogdance, schapen hoeden, pakwerk enzovoort. Daarvoor werden zestien verschillende secties opgericht. Jaarlijks worden er 1300 wedstrijden en activiteiten georganiseerd met ongeveer 95.000 deelnemers.

De hondenscholen proberen elk jaar ongeveer dertigduizend honden te socialiseren en een basisgehoorzaamheid aan te leren. Het opleidingsaanbod is tweërlei. Er wordt vooral duidelijk gemaakt aan de hondeneigenaar hoe hij moet omgaan met zijn hond, wat een hond eigenlijk is, hoe zijn gedrag in elkaar zit. KKUSH is ervan overtuigd dat veel incidenten een gevolg zijn van gebrekkige kennis bij de mens over de hond. De hondenscholen leiden dus vooral mensen op. Het is de bedoeling dat de mensen leren omgaan met hun hond.

Met een test van sociaal gedrag kan men de mate van socialisatie en basisgehoorzaamheid van de hond meten. Elke hond die in de federatie wil deelnemen aan het sportieve leven moet een test van sociaal gedrag afleggen. Daarin wordt gepeild of er geen overdreven angst of agressie is. De test mag tweemaal afgelegd worden. Sedert enkele jaren neemt KKUSH ook dergelijke testen af voor bewakingshonden. Diverse gemeenten in België leggen die test op voor bepaalde – al dan niet risicovolle – rassen zodat men zich met een dergelijke hond in het openbare leven kan begeven.

De Commissie Kynologische Opleidingen vormt elk jaar tweehonderd à driehonderd instructeurs. KKUSH leidt ook keurmeesters op, vooral voor wedstrijden en shows.

Sedert een vijftiental jaar heeft KKUSH een goede samenwerking met Syntra. KKUSH stond mee aan de wieg van de erkende opleiding Hondeninstructeur. KKUSH en Syntra erkennen elkaars brevetten en getuigschriften. KKUSH speelt een belangrijke rol in het ter beschikking stellen van stageplaatsen voor kandidaat-instructeurs in een van de driehonderd hondenscholen.

Uiteraard staat KKUSH zeer positief tegenover een gegevensdatabank over bijtincidenten. Ooit is men gevaarlijke rassen gaan definiëren. KKUSH heeft altijd het standpunt gehuldigd dat er geen gevaarlijke rassen zijn, maar dat er wel 'gevaarlijke' honden en mensen zijn. Het probleem is meer op individuele basis gesitueerd dan op een rasgebonden basis. Meten is inderdaad weten. Daarom is het goed om incidenten te registreren, met voldoende parameters, om daaruit valide conclusies te kunnen trekken en er de nodige gevolgen aan te geven.

KKUSH is er absoluut voorstander van dat iedereen die een hond heeft naar een hondenschool gaat. Iedereen zou een basisvorming moeten krijgen om inzicht te krijgen over het dier dat hij in huis haalt, over hoe het zich gedraagt en waarom. Het is een kwestie van opvoeden, niet alleen van de hond maar ook van zijn baasje. Als er kinderen bij betrokken zijn, moet men ook de kinderen opvoeden over hoe ze met een hond moeten omgaan, over wat men wel en niet mag doen. Met een gedegen opleiding kunnen heel veel bijtincidenten voorkomen worden. Tenzij er kwade bedoelingen in het spel zijn natuurlijk.

3. Anthony Godfroid, namens GAIA

Anthony Godfroid is sedert jaren de vaste raadsman van GAIA. Op vraag van de organisatie zal hij proberen te reageren op de voorliggende conceptnota. Hij kan een aantal verhalen uit de praktijk brengen. Hij wordt steeds vaker geraadpleegd bij bijtincidenten, zowel door mensen van wie de hond is doodgebeten als door baasjes van een hond die een andere hond of een mens heeft gebeten.

Hij vermeldt een eerste hallucinante, pijnlijke zaak uit februari 2014 toen er honden losgebroken waren van een erkende Vlaamse beroepshondenkweker. Het ging om tien labradors en een bouvier des Flandres, de Vlaamse koehond. Ze waren op de openbare weg beland op het ogenblik dat er twee 11-jarige meisjes langsfietsen. Een meisje is erin geslaagd om op tijd op een omheining te klimmen, voor het andere meisje was het te laat: zij werd verschrikkelijk gebeten. Die zaak is voor de strafrechtbank gekomen. De advocaat-generaal zei in beroep dat het meisje dood zou zijn geweest als de redders niet op tijd waren tussenbeide gekomen. Het meisje had 111 littekens. Zeer recent pas – dat is het drama van België – heeft het hof van beroep van Brussel een definitief eindarrest uitgesproken op burgerlijk vlak en werd het Departement Dierenwelzijn veroordeeld. De beroepskweker werd volgens de rechter te weinig gecontroleerd. De feiten hadden volgens hem voorkomen kunnen worden als de beroepskweker meer controles had gekregen van de inspectie Dierenwelzijn.

In dat dossier heeft Anthony Godfroid geleerd dat hondenbeten ernstig genomen moeten worden. Dat is natuurlijk een extreem geval, maar elk jaar kan men in de pers lezen dat er iemand is doodgebeten door een hond, niet uitsluitend in België, maar ook in het buitenland. Hij is het volledig eens met de stelling dat er geen gevaarlijke hondenrassen zijn. In dat geval waren het labradors en bouviërs, maar die dieren waren jarenlang mishandeld en verwaarloosd. Daarom werd de inspectie Dierenwelzijn trouwens veroordeeld. Als de inspectie was langsgedaan dan hadden ze dat kunnen vaststellen. Er waren dieren, chihuahua's, zonder haar in die kwekerij. Hij denkt dus niet dat er gevaarlijke hondenrassen zijn maar wel dat er

gevaarlijke mensen zijn. In dat geval was de hondenkweker een gevaarlijke man. Hij heeft een levenslang verbod opgelegd gekregen om nog honden te houden.

Een bepaald soort mensen wordt aangetrokken door een bepaald soort rassen die als ze bijten een enorme schade kunnen aanrichten. De American bully bijvoorbeeld is zeer populair. Het betreft een designerras dat nog altijd niet erkend is door de FCI. In zijn praktijk ziet hij veel problemen met dat ras. Het ligt niet aan het ras, maar aan de mensen die door dat ras aangetrokken worden en door wat ze ermee willen mee doen. Dat is een heel belangrijk punt dat Anthony Godfroid wil maken.

Voorts wil hij zich graag aansluiten bij wat de vertegenwoordiger van de VVSG in bedekte termen heeft gezegd. Een dergelijke databank is weer iets nieuws dat gecreëerd wordt, weeral administratie erbij. Hij heeft de indruk dat burgemeesters het relatief goed aanpakken, maar wel nood hebben aan meer ondersteuning. Waarom niet de informatiebundel updaten? Sommige burgemeesters gaan heel goed om met de problematiek, andere burgemeesters die ofwel zelf niet juridisch geschoold zijn of slechter juridisch ondersteund worden, paniker. Hij geeft het voorbeeld van de burgemeester van Tienen die bakzeil gehaald heeft voor de Raad van State. Een hond die een bijtincident had veroorzaakt werd geplaatst in een asiel. De burgemeester had het bevel gegeven om de hond te euthanaseren, terwijl de gedragstherapeut van het asiel zelf zei dat dier niet inherent slecht was en er weinig kans op recidive was. Dat bleek ook uit andere verslagen. Dat het dier dood moest paste meer in een 19e-eeuwse sanctionerende visie. Daarover heeft de Raad van State geoordeeld dat de maatregel disproportioneel was. Anthony Godfroid vreest dat die burgemeester niet werd ondersteund door een jurist die kon adviseren om alle aspecten van het verhaal te aanhoren en een afgewogen beslissing te nemen.

Er zijn andere burgemeesters. Daarbij denkt hij aan de burgemeester van de gemeente Schilde. Een zeer ernstig bijtincident dat de nationale pers haalde, werd op een goede manier benaderd. Er werd een hoorzitting georganiseerd waarop iedereen zijn standpunt kon uitleggen. Alle kanten van het verhaal werden gehoord. Daarna werd beslist dat de betrokken familie niet geschikt was om dat ras te houden.

Anthony Godfroid zou vooral inzetten op betere opleidingen of op het verbeteren van de informatiebundel. Wie zal de databank vullen? En wat is het gevolg van een registratie in die databank? Hij staat daar nogal kritisch tegenover.

Als jurist wenst hij nog de volgende opmerkingen te geven. In de conceptnota wordt voorgesteld om in strafsancities te voorzien voor mensen die dieren ophitsen of opleiden met de bedoeling aan te vallen. Anthony Godfroid meent dat dat al verboden is. Daarvoor moet geen extra sanctie in het leven geroepen worden. Artikel 36, 1°, van de Vlaamse versie van de Dierenwelzijnswet bepaalt dat het verboden is de aanvalsdrijf van een dier op te drijven door het op te hitsen tegen een ander dier.

Hij vindt het positief dat het probleem hier besproken wordt. Het betreft een ernstig probleem. De krant La Capitale meldde op 10 oktober 2022 dat de federale politie in 2021 1207 klachten heeft geregistreerd over ernstige bijtincidenten. Dat is natuurlijk het absolute topje van de ijsberg want de meeste klachten worden niet geregistreerd.

De burgemeesters pakken het op dit moment goed aan, de een al beter dan de ander. Met een goede informatiebundel zullen ze zich kunnen beredderen. De andere kant gaat natuurlijk over opvoeding van mens en hond. Die gevoeligheid moet toenemen bij mensen. Hij herinnert zich een voorval in zijn eigen familie waarbij

een kind een hond benadert met chips in zijn mond. Dat is niet slim; dat gaat over opvoeding.

Tot slot geeft hij een pluim aan een moedige burgemeester. Burgemeesters lijden onder de persaandacht en panikeren dan. Recentelijk moest hij als advocaat optreden voor de burgemeester van Koekelare. Een dobermann had een andere, oude hond doodgebeten binnen eenzelfde gezin. Door zijn doofheid had de oudere hond de signalen van de andere hond niet gehoord. Met de dobermann was nog nooit iets voorgevallen. Hij werd terecht door de burgemeester in het asiel geplaatst waar een gedragsstudie werd uitgevoerd. De conclusie was dat de hond niet slecht was maar dat het om een spijtig voorval ging. De burgemeester heeft de moedige beslissing genomen dat de hond terug naar zijn gezin mocht gaan. Anthony Godfroid geeft toe dat veel afhangt van de burgemeester.

Tot slot zegt hij kritisch te staan tegenover een databank. Strafrechters leggen regelmatig en steeds meer een verbod op om dieren te houden. Het kan gaan over een of meerdere diersoorten, het kan beperkt zijn in tijd of levenslang. In de praktijk gaan mensen die een dergelijk verbod opgelegd kregen toch dieren houden in een andere provincie. Het arrondissement is er daar niet van op de hoogte. Als dat al niet werkt, hoe zou een databank dan effectief kunnen werken? Hij pleit er in de eerste plaats voor om goed te communiceren over wie een levenslang verbod op het houden van dieren heeft gekregen, vooraleer er een nieuwe databank wordt gecreëerd die misschien niet zo performant zal zijn.

4. Hille Fieten, Universiteit Utrecht, Centre for Sustainable Animal Stewardship (CenSAS)/Expertisecentrum Genetica, Diergeneeskunde, Universiteit Utrecht

Hille Fieten is werkzaam aan de faculteit Diergeneeskunde van de Universiteit Utrecht bij het Expertisecentrum Genetica. Ze is specialist interne geneeskunde en geneticus. Het Expertisecentrum Genetica houdt zich bezig met erfelijke ziekten, schadelijke kenmerken, inclusief gedrag, en op dat vlak wordt het ook vaak gevraagd voor advisering door het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij in Nederland. In samenwerking met CenSAS heeft het centrum in opdracht van het ministerie een rapport geschreven over de vraag of het opzetten van een DNA-databank zou kunnen bijdragen aan het terugdringen van bijtincidenten.

Er werd gevraagd meer te vertellen over de situatie in Nederland. Het thema bijtincidenten is in Nederland zeer actueel. Naar schatting zijn er in Nederland 150.000 incidenten op jaarbasis. Het gaat daarbij over bijtincidenten waarbij een hond een mens bijt en waarbij een hond een ander dier bijt. Het vraagstuk bijtincidenten door wolven werd eraan toegevoegd. De herintroducering van de wolf in Nederland leidt regelmatig tot bijtincidenten bij het vee. Daarbij is niet altijd duidelijk of het vee werd gebeten door wolven of loslopende honden. Om dat uit te zoeken wordt DNA verzameld uit de bijtwonde. Die vragen worden steeds actueler.

Naast bijtincidenten binnen de gezinssfeer of de privésfeer is er sprake van het organiseren van illegale hondengevechten en bijtincidenten gerelateerd aan criminaliteit.

Vorige sprekers gaven al aan dat er geen rasspecifieke honden zijn aan te merken die bijtincidenten veroorzaken. Natuurlijk is het zo dat bepaalde types honden vaker betrokken zijn bij ernstige bijtincidenten. Als je gebeten wordt door een chihuahua heeft dat een heel andere impact dan wanneer je gebeten wordt door een American bully. Er zijn verschillen in bijtkracht, temperament, grootte van de hond en socialisatie. Dat laatste heeft veel te maken met de houder van het dier. Sommige mensen zijn bereid om een cursus te volgen, anderen houden een hond louter

als statussymbool. Dat laatste wordt vaak gezien bij mensen die crimineel gedrag vertonen.

Wie zijn betrokken bij een bijtincident in Nederland? Vaak is de politie betrokken. Uit gesprekken met de politie blijkt vaak dat agenten niet kunnen inschatten hoe ze met een hond moeten omgaan. Soms moet een hond in beslag genomen worden. Dikwijls wordt dan de hulp ingeroepen van hondengeleiders die bij de politie werken (voor door de politie ingezette speurhonden en waakhonden). Ook de burgemeester wordt betrokken bij ernstige bijtincidenten in zijn gemeente. Wanneer er sprake is van inbeslagname van honden worden ze in bewaring genomen in de kennels van aangewezen opslaghouders.

Wie bepaalt wat het risico op recidive is van dat soort honden? Of ze terug bij een gezin geplaatst kunnen worden hangt af van veel omstandigheden. Op verzoek van het openbaar ministerie (vaak gaat het om strafzaken) beoordeelt het riskassessmentteam van de Universiteit Utrecht de casuïstiek. In het riskassessmentteam zitten gedragsspecialisten. Het betreft een ervaren team in het beoordelen van het risico van recidive en van het risico van de omgeving. Wat is het risico als het dier terugkomt in de maatschappij?

Het riskassessmentteam heeft een uitgebreide instructie geschreven over wat men moet doen bij een bijtincident, welke stappen men moet zetten. Hille Fieten verwijst voor meer informatie daarover naar hun [website](#).

De problematiek heeft zeker de aandacht van de politiek gekregen. De bevoegde minister heeft verschillende Kamerbrieven geschreven met aangekondigde maatregelen. Een aangekondigde maatregel betreft het ontwikkelen van een risicobeoordelingstest. Het riskassessmentteam maakt ook gebruik van een gevalideerde risicobeoordelingstest. Gedragsspecialisten voeren een gedragstest uit. Eerder kwam in de discussie aan de orde dat gedragsdeskundigen in een asiel de risico-inschatting voor een bepaalde hond uitvoerden. De vraag is of de training van die mensen voldoende is om het risico op recidive te kunnen inschatten. Het is belangrijk dat die wordt uitgevoerd door mensen met ervaring op dat specifieke vlak. Een risk assessment bestaat naast beoordeling van het gedrag van het dier ook uit beoordeling van het risico van de omgeving.

Een andere aangekondigde maatregel gaat over het opstellen van een lijst van hoogrisicohonden, niet specifiek gericht op ras maar op type. Het is duidelijk dat bepaalde types honden een groter gevaar vormen voor de maatschappij, gebaseerd op karakter, genetische aanleg, grootte en bijtkracht.

Ook de registratie van bijtincidenten werd aangekondigd. Momenteel bestaat er geen database. Er zijn wel initiatieven van individuen die bijhouden wanneer ernstige bijtincidenten hebben plaatsgevonden, maar het betreft geen officiële registratie.

KKUSH had het al over het bijbrengen van kennis en kunde bij de fokker, eigenaar en toezichthouder over het gedrag, en het kunnen inschatten van risicogedrag. Hoe ga je als gewone burger om met dreiging? Grommen wordt bijvoorbeeld vaak verkeerd geïnterpreteerd. Het grommen bij jonge puppy's wordt vaak schattig bevonden maar het dier wordt niet accuraat opgevoed. Kinderen moeten leren inschatten wanneer ze afstand moeten houden tot de hond. Er zijn ook initiatieven rond honden die niet aangeraakt willen worden. Zo kan de hond een sjaaltje omgedaan worden dat aangeeft dat je afstand moet houden, dat de hond niet door iedereen benaderbaar is.

In Nederland worden tegenwoordig veel honden geïmporteerd die gered werden uit het buitenland. Dat kunnen zowel zwervhonden zijn als fokhonden, uit Oost-

Europese of mediterrane landen. Die honden kunnen heel angstig zijn, zijn vaak niet goed gesocialiseerd en vormen een extra risico voor de maatschappij. Ook daar ontbreekt vaak de kennis over de omgang met die honden. Dat geldt zowel voor de eigenaar als voor de toezichthouder.

Politiemensen weten vaak niet hoe ze moeten omgaan met agressieve honden bij de inbeslagname. Er is soms ook onvoldoende kennis bij de verschillende gezagsdragers in de gemeente. Er wordt een leerteam gevormd bij gemeenten en politie zodat iedereen weet wat de te volgen stappen zijn bij een incident.

Een nieuwe Kamerbrief van 19 juni 2019 vraagt specifiek onderzoek te doen naar effectiviteit van een DNA-databank, verplichte identificatie en registratie van honden (chipplicht), en legt maatregelen op voor de fokkerij. De honden moeten gefokt worden op aanvaardbaar maatschappelijk gedrag en niet op agressiviteit.

CenSAS en het Expertisecentrum Genetica hebben twee rapporten geschreven in opdracht van het ministerie voor het opstellen van een DNA-profiel. Dat moet bijdragen aan het terugdringen van bijtincidenten en is gericht op forensische opsporing van bijtincidenten zodat een onderscheid gemaakt kan worden tussen honden en wolven ([DNA-profiel bijtende honden - Rapport Rijksoverheid.nl](#)). Het bevat ook een uitgewerkt voorstel voor de implementatie van een DNA-databank op grotere schaal voor honden in Nederland ([Implementatie van een DNA-databank voor honden - Rapport Rijksoverheid.nl](#)).

Voorts wil Hille Fieten aanstippen dat het Expertisecentrum Genetica een diagnose- en registratiesysteem PETscan heeft ontwikkeld. Het systeem is geïmplementeerd in dierenartsenpraktijken en is beschikbaar in meer dan 90 procent van de praktijkmanagementsystemen in Nederland. Het is in eerste instantie opgericht om erfelijke ziekten en schadelijke kenmerken te kunnen monitoren. De PETscan bevat alle mogelijke diagnoses bij gezelschapsdieren en de dierenarts kan registreren welke diagnose hij bij een dier heeft gesteld. Daarmee kunnen analyses gemaakt worden van het voorkomen van erfelijke ziekten. Dat kan teruggekoppeld worden naar fokkerijen. Omdat het landelijk gedekt is, kan PETscan ook ingezet worden voor het registreren van infectieziektenuitbraken. Dat kan dan weer teruggekoppeld worden naar de betreffende dierenartsenpraktijken. Het is vrij uniek dat bijna alle dierenartsenpraktijken in Nederland op het systeem kunnen worden aangesloten. Daarom kan het ook breder worden ingezet, bijvoorbeeld voor de ontwikkeling van een module gedragsregistratie. Er is hier vaak over preventie gesproken, maar op het ogenblik van de registratie van een incident is men al te laat. Het is ook mogelijk om incidenten of extreem afwijkend gedrag in de dierenartspraktijk te registreren om te voorkomen dat er ernstige bijtincidenten zouden gebeuren in de toekomst.

In Nederland werd voorgesteld dat via de PETscanportal meldingen gedaan kunnen worden, waarbij de dierenarts een centrale rol speelt. DNA wordt opgeslagen van in PETscan geregistreerde dieren, en DNA-profielen worden opgesteld in een DNA-databank. Die databank kan dan ook voor opsporing gebruikt worden, bijvoorbeeld voor bijtincidenten met wolven, bij criminaliteit en bij dierenmishandeling. Bij dieren waar bijvoorbeeld de chip is uitgesneden kan men met behulp van DNA toch vaststellen om welk type dier het gaat, of uit welke foklijnen het komt.

Een belangrijke stap voorwaarts in Nederland is het identificatie- en registratiesysteem. Alle honden in Nederland zijn verplicht gechipt en geregistreerd. Alle chipnummers worden geregistreerd en ook de naam van degene die de chip heeft gezet, dierenartsen of de kennelclub. De gegevens van de fokker, de importeur, de handelaar en de eigenaar worden geregistreerd. Aan de hand van de chip kan de eigenaar opgespoord worden. Het is volgens Hille Fieten ook een belangrijk

instrument in de strijd tegen malafide handel en import van honden. Het systeem is niet sluitend maar zal dat worden als het aan DNA-gegevens wordt gekoppeld.

De politiek ijvert ook voor meer fokkerij gericht op gezondheid. Daarbij kan ook maatschappelijk aanvaardbaar gedrag meegenomen worden. Met behulp van DNA zou een selectie kunnen gebeuren op wenselijke karakteristieken van dieren. Op dit ogenblik is dat nog niet gerealiseerd, alleen voorgesteld. Alleen het identificatie en registratiesysteem (I&R) is op dit moment gerealiseerd en geïmplementeerd. In Nederland is identificatie en registratie van honden verplicht.

Er is ook een pilootproject opgezet voor registratie van bijtincidenten via de politie in twee gemeenten. Het is gericht op het inschatten van risico voor politiemensen bij een inval. Meldingen van bezorgde burgers komen op een centraal punt binnen. De politie of de gemeente kan dan preventief ingrijpen om ernstige bijtincidenten te voorkomen. Onder andere in Rotterdam werd dat pilootproject opgezet. Hille Fieten is niet op de hoogte van het resultaat, maar ze kan het opvragen als de commissie dat wenst.

Hille Fieten vindt de conceptnota een belangrijk initiatief. Wie vult de databank in, wie heeft toegang tot het systeem? Zijn dat de politie, artsen en dierenartsen? Dierenartsen kunnen al vroeg agressieve dieren in hun praktijk signaleren en, met het oog op preventie, risico's in kaart brengen. Een andere reden om een dergelijke databank op te zetten is de monitoring van het effect van het beleid. Hoe hebben genomen maatregelen effect op het terugdringen van bijtincidenten?

Belangrijk daarbij is de meldplicht. Ze kan zich voorstellen dat dierenartsen terughoudend zijn, zeker als ze te maken hebben met criminele cliënten. Het kan een risico voor henzelf inhouden. Daarover moet nagedacht worden.

In de conceptnota staat dat de burgemeester in overleg met de dierenarts beslist wat er met het dier moet gebeuren. In Nederland werkt het riskassessmentteam anoniem. Hille Fieten meent dat de lokale dierenarts voor zijn eigen veiligheid geen rol moet krijgen in het beoordelen van een geval uit zijn gemeente.

5. Theo Borgers, voorzitter NGROD, en Tiny De Keuster, UGent en NGROD

Theo Borgers, voorzitter van de Nederlandstalige Gewestelijke Raad van de Orde der Dierenartsen, verduidelijkt dat de NGROD professor Tiny De Keuster heeft gevraagd om een reactie te geven op de conceptnota omdat zij in de materie gespecialiseerd is. Theo Borgers zal eventuele vragen over dierenartsen en de Orde der Dierenartsen beantwoorden.

Tiny De Keuster, professor emeritus aan UGent, wil een korte analyse geven van de problematiek. Hondenbeten zijn een probleem, wereldwijd. Waar is het probleem te situeren? Ze verwijst naar een studie van enkele jaren terug. Ongevallen die men op de spoeddiensten binnenkrijgt gaan vaak over jonge kinderen die gebeten zijn aan het hoofd, de nek, de romp. Het is niet zo dat jonge kinderen het vaakst gebeten worden, maar ze komen wel het vaakst op spoeddiensten terecht.

Welke honden bijten? Al 25 jaar is Tiny De Keuster professioneel bij die problematiek betrokken. Ze heeft een doorverwijsp praktijk waar ze regelmatig slachtoffers en honden ziet die betrokken zijn bij bijtincidenten. Als men spreekt over een databank voor bijtincidenten is de allerbelangrijkste vraag welke honden dan wél aangepast gedrag vertonen. Want bijten is afwijkend gedrag. Zijn er cijfers over de dieren met aangepast gedrag? Welke dieren zijn dat?

Wat is aangepast sociaal gedrag? Een hond met aangepast sociaal gedrag kan functioneren in het gezin, met de mensen en de honden die rond dat gezin

functioneren, bijvoorbeeld bezoekers. Hij moet ook kunnen functioneren ten opzichte van voertuigen, toestellen, vliegtuigen. Hij moet kunnen functioneren in de maatschappij waarin hij leeft en dat in verschillende contexten. De context is zeer belangrijk: het huis, het park, het bos, de speeltuin, de speelweide, de stad. Dat zijn telkens andere contexten.

In de 20e eeuw waren wetenschappers ervan overtuigd dat goed sociaal gedrag te maken had met rangorde en met opvoeding. James Watson zei ooit: "Geef mij een kind en ik zal er een advocaat, een dokter, een beenhouwer of een professor van maken. Alleen de omgeving moet je aanpassen." Men heeft de overtuiging dat met opvoeding alles in orde kwam zeer lang gevolgd voor dieren, zeker voor honden. Een andere gangbare stelling was dat sommige rassen sowieso gevaarlijke eigenschappen hebben. Sedert de ontdekking van het genoom van de hond heeft men geleerd dat sociaal gedrag voornamelijk bepaald wordt door het genoom, door de genetica maar ook door de epigenetica. De epigenetica gaat over de wijzigingen in de eerste vier weken van het leven van een hond. Dat is de periode dat de moeder zorgt dat de pup zodanig in een omgeving wordt geplaatst dat hij later sociaal gedrag zal kunnen vertonen. Dat leidt tot een gedragsontwikkeling, die ook fout kan lopen. Het genoom is noch bij mensen noch bij honden feilloos. Het kan ook te maken hebben met de fysieke gezondheid van de hond. En hoe eindigt dat voor de mentale gezondheid van de hond? Het gaat daarbij niet alleen over de hond maar ook over de context.

In de vorige eeuw werd de context vooral tot opvoeding teruggebracht. Nu weet men dat er twee factoren belangrijk zijn voor het vertonen van sociaal gedrag. In de eerste plaats is dat de mens achter de hond, de mens die inzicht heeft in welk sociaal gedrag zijn hond kan vertonen in welke context. Ook de opvoeding is belangrijk: natuurlijk mogen mensen geen gebruikmaken van middelen die het welzijn van een dier schaden. Maar een goede opvoeding brengt nog geen sociale hond voort. Die visie is niet meer van deze tijd.

Wat is dan verminderd sociaal functioneren? Dat kunnen een aantal gedragingen zijn: grommen, bijten, springen, happen, ergens naartoe schieten. Er gebeurt nog veel meer vanbinnen in de hond dan mensen zien. Dat gedrag kan gericht zijn naar een mens, mensen van verschillende leeftijden die verschillende activiteiten uitvoeren, naar soortgenoten, naar vee enzovoort.

Het sociaal functioneren gaat uiteraard ook over context. Onderzoek toont aan dat een dier dat sociaal verminderd functioneert in een context niet noodzakelijk een probleem heeft in een andere context. Dat is zeer belangrijk. Zeker als men een analyse maakt om de problematiek op te lossen.

In de 20e eeuw was men ervan overtuigd dat een foute rangorde of foutjes in het socialisatieproces of in de opvoeding leidden tot verminderd sociaal functioneren. Dat is achterhaald. Er zijn genoeg wetenschappelijke bewijzen die aantonen dat sommige dieren van bij de geboorte kwetsbaar zijn en nooit in alle contexten kunnen functioneren.

Is het dan rasgebonden? Het is juist dat sommige honden een grotere bijtkracht hebben dan andere. Het is niet omdat je een grote bijtkracht hebt dat je ze gebruikt. Men moet afstappen van de rasgebonden verklaring, anders raakt men nooit uit die problematiek zonder het welzijn van de hond uit het oog te verliezen.

Onderzoek van deze eeuw toont aan dat verminderd sociaal gedrag ten minste met twee elementen te maken heeft. Ten eerste met factoren eigen aan de hond: het genoom maakt fouten. Er vinden zogenaamde enkel-nucleotide polymorfismen (single nucleotide polymorphisms (SNP's)) plaats: kleine mutaties in het genoom, problemen tijdens de periode na de geboorte, epigenetische veranderingen. Dat

wil zeggen dat het genoom van het dier wijzigingen kan ondergaan waardoor het dier zich niet meer kan ontwikkelen tot een volwaardig sociaal individu. Het is ook mogelijk dat het dier fysieke problemen ontwikkelt die een genetische basis hebben.

De tweede belangrijke factor is de context. Er kunnen dingen verkeerd lopen in de context, in thuissituaties en op de openbare weg. Ook daar speelt de mens een zeer belangrijke rol. De mens draagt een grote verantwoordelijkheid bij de situaties die fout gaan met de hond. 80 procent van de bijtincidenten gaat wereldwijd over thuisongevallen. Die bijtincidenten blijven onder de radar. Ze gebeuren het vaakst met de eigen hond, met de eigen kinderen, door banale acties tegenover de hond. Dat blijkt uit de laatste Belgische studie van pediaters in 2003. Natuurlijk vinden de eigenaars, het gezin, dat erg maar gebeurt er geen rapportering. Het gaat immers over de eigen hond. Die informatie is niet altijd gekend in een hondenschool. De 20 procent ongevallen op de openbare weg zijn van een heel ander kaliber. Het gaat doorgaans over een hond waar de eigenaar niet mee vertrouwd is, en over bijtincidenten bij mensen die geen actie ondernemen tegenover de hond (bijvoorbeeld spelende kinderen, een jogger, een wandelaar met een hond). In termen van dreiging en leed is die 20 procent zeer belangrijk, omdat het op de openbare weg gebeurt en op die manier zorgt voor een onveiligheidsgevoel. Men mag evenmin de 80 procent thuisongevallen negeren.

Hoe zinvol is registratie? Bij de 80 procent van de bijtincidenten in de gezinssituatie zijn de arts voor het slachtoffer, of de dierenarts voor de hond (slachtoffer of dader) de eerste professionals die geraadpleegd worden. De rol van een arts en van een dierenarts is hulpverlening. Artsen en dierenartsen kunnen bijtincidenten voor wetenschappelijk onderzoek rapporteren. Maar als een hondeneigenaar bij een dierenarts aanklopt voor hulp bij een bijtincident met de hond, is het de rol van een dierenarts om hulp te verlenen en kan hij moeilijk zeggen dat hij het ook zal rapporteren. De vertrouwensrelatie tussen de klant en de dierenarts kan beschadigd worden. Dat heeft ernstige gevolgen voor dierenwelzijn, want de klant zal wegblijven. De dierenarts kan en moet wel rapporteren en ingrijpen als er tekenen zijn van dierenmishandeling of -verwaarlozing, want dan is zowel de eigenaar als het dier de dupe.

Bij de 20 procent ongevallen op de openbare weg kan het ook gaan over individuen met goede burgerzin die per ongeluk een ongeval veroorzaken, doordat bijvoorbeeld de leiband uit hun handen schiet, omdat ze vallen of omdat ze een deur laten openstaan waardoor de hond is ontsnapt. Jammer genoeg bestaan geen cijfers over het aantal ongevallen met honden waar het over een 'ongeluk' gaat. Moeten die burgers of honden gestraft worden? De eigenaars moeten vooral hulp krijgen om inzicht te krijgen in de oorzaken van het ongeval met hun hond. Het gaat daarbij niet om ongehoorzame honden, zoals vaak wordt beweerd. Immers emotie en verstand zijn twee verschillende aspecten van het hondenbrein.

Daarnaast zijn er recidiverende burgers die herhaaldelijk betrokken zijn in ongevallen met hun hond op de openbare weg. Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat het vaker gaat over individuen die het niet zo nauw nemen met de openbare orde en zich niet veel aantrekken van regelgeving. Het is belangrijk om weten dat het vaak ook het type burger is dat niet naar een dierenarts stapt en een hulpvraag formuleert. Die categorie mensen kunnen gebruikmaken van de hond om andere doelen te bereiken, bijvoorbeeld afschrikking of dreiging, of verward zijn in criminele activiteiten. Die hondeneigenaars hebben doorgaans geen inzicht in de gevolgen, want in dat geval zouden ze hulp zoeken. In die gevallen is er geen rol weggelegd voor een dierenarts, maar wel voor de politiediensten. Wanneer individuen recidiveren en herhaaldelijke ongevallen veroorzaken met een hond dient er te worden gekeken naar de menselijke problematiek, en dus verder dan de hond.

Die incidenten moeten inderdaad geregistreerd worden. Want die honden zijn slachtoffers van die mensen.

Tiny De Keuster heeft mee geschreven aan de vorige informatiebundel waarnaar Marian Verbeek verwees. Ze kan alleen maar toejuichen dat de problematiek opnieuw wordt aangekaart. Er is lijden voor iedereen: voor de slachtoffers en voor de eigenaar van de hond die op sociale media wordt aangeklaagd, maar ook voor de hond die toebehoort aan een crimineel of iemand die recidiveert en die daardoor geen kans krijgt om te worden geholpen.

Als men het voorstel in de conceptnota onvoldoende kadert, is het incompatibel met de rol van de dierenarts, namelijk om een dier te helpen. Het is niet de rol van een dierenarts om een oordeel te vellen over eigenaars. Kan een risico-evaluatie een volgend bijtincident voorkomen?

Er zijn zeker opportuniteiten waarbij de input van een multidisciplinair team het maken van een risico-evaluatie mogelijk maakt. Er zijn gemeenten waar dat al wordt toegepast en casus per casus wordt afgewogen over welke problematiek het gaat (onderzoek van factoren mens en hond bij het ongeluk of recidivisme, het uitsluiten van criminaliteit). Het kan uiteraard nog beter. Tiny De Keuster denkt wel dat burgermeesters kunnen worden geholpen, bijvoorbeeld via een stappenplan. Wekelijks krijgt ze telefoons van burgermeesters over recidivegevallen. Het is belangrijk om een opdeling te maken tussen ongevallen met honden waarvan de hondeneigenaars geholpen willen worden en ongevallen met honden die gelinkt zijn aan eigenaars die recidiveren of geen hulp aanvaarden.

De risico-evaluatie van een bijtincident gaat nooit over een hond alleen, maar ook van de menselijke factoren die verband houden met de hond en de context waarin het dier zich bevindt. Een risico-evaluatie van een dier in een asiel is waardeloos tenzij je de contexten kent waar het dier zal terechtkomen. Een dier kan in de ene context perfect functioneren en in een andere een ongeval veroorzaken. Daar is voldoende literatuur over. Die elementen moeten zeker meegenomen worden als er een risico-evaluatie gebeurt van een bijtongeval.

Er zijn dus zeker mogelijkheden voor de toekomst. Het is zeker de moeite om de oefening van twintig jaar geleden opnieuw te doen, het symposium Bijtende honden uit 2001. Er kan bekeken worden of een opleiding voor gedragsprofessionals mogelijk is. Politie en dierenartsen moeten weten naar wie ze kunnen doorsturen. Een recidive op de openbare weg is een multidisciplinair gegeven: daar komen (menselijk)gedragstherapeuten bij te pas, juridisch geschoolden, OCMW's, de VVSG, dierenartsen. Er is dus werk aan de winkel om gemeenten te helpen, maar vooral om het welzijn van de honden te garanderen.

Tiny De Keuster concludeert dat alles over context gaat. Een hond kan zoveel moeilijkheden hebben dat hij in geen enkele context kan functioneren. Het gaat gelukkig om uitzonderingen. Het is zeer belangrijk om naar de sociaal-emotionele mogelijkheden van een individuele hond te kijken. Op het vlak van primaire preventie kan de overheid een rol spelen om te sensibiliseren. Bij recidive of als mensen geen hulp willen of een hond koppelen aan criminele activiteiten, is een multidisciplinaire aanpak nodig. De dierenartsen verlenen daar zeer graag hun medewerking aan. Het moet wel verlopen met respect voor eenieders rol. Dierenartsen kunnen geen verklikkers zijn bij de politie. Ze kunnen wel advies en expertise aanbieden en samenwerken met andere beroepsgroepen om ervoor te zorgen dat het welzijn van honden in goede banen wordt geleid.

Het actieplan van Nederland is zeker een goed begin. Het is vooral belangrijk dat de lokale besturen hun noden aangeven.

6. Vragenronde

6.1. Katrien Schryvers

Volgens *Katrien Schryvers* hebben de indieners dit onderwerp op de agenda willen plaatsen omdat het thema vaak terugkomt. Burgemeesters, slachtoffers – zowel mens als dier – en hondenbaasjes worden er regelmatig mee geconfronteerd. Hondenbeten veroorzaken vaak zware fysieke schade, maar ook psychisch lijden. Het is belangrijk om het thema bespreekbaar te maken en vanuit het beleid aan meer veiligheidsgevoel bij te dragen. Er moet krachtdadig worden opgetreden indien nodig.

De indieners hebben in de conceptnota de nuance willen maken dat er veel factoren in het spel zijn en dat ook de context belangrijk is. Dat maakt dat het nog moeilijker is om goede oplossingen aan te bieden.

Katrien Schryvers heeft veel geleerd uit de presentaties van de sprekers. De suggestie van Marian Verbeek voor een draaiboek zal ze alleszins ter harte nemen. Elke burgemeester krijgt daarover vragen, hetzij van inwoners, hetzij van politie enzovoort. Een draaiboek kan helpen om te beslissen hoe men het best optreedt.

De hamvraag blijft natuurlijk: hoe weet men dat er zich een incident heeft voorgedaan? Hoe kan men meer zicht krijgen op de frequentie van bijtincidenten? Hoe kan een burgemeester op de hoogte zijn van het verleden van een nieuwe inwoner-hondeneigenaar aan wie al een maatregel werd opgelegd?

Hoe rechtszeker zijn opgelegde maatregelen en sancties? Hoe vaak worden sancties aangevochten en wat is dan de definitieve uitspraak? Heeft Marian Verbeek daar zicht op?

Anthony Godfroid weet niet wat een databank zou bijbrengen, maar hoe kunnen burgemeesters op de hoogte zijn van bijtincidenten? Via het politieverslag natuurlijk, maar dat is er alleen als de politie erbij werd geroepen.

Katrien Schryvers vond het zeer interessant om te vernemen wat er gebeurt in de omringende landen. Is er al geweten op welke basis de aangekondigde maatregel voor de registratie van bijtincidenten in Nederland zal gebeuren? Wie kan en moet registreren? Tiny De Keuster gaf aan dat de dierenartsen vanuit hun beroepsethiek er zijn om dieren te helpen en niet kunnen meewerken aan een dergelijke registratie. Wat is de rol van de dierenarts daarin in Nederland?

De cijfers voor Vlaanderen zijn allemaal schattingen. Hoe kan men volgens Hille Fieten meer zicht krijgen op exacte aantallen?

Tiny De Keuster stelt dat er heel veel ongevallen thuis gebeuren. Vanaf welk moment is een bijtincident thuis niet meer 'onschuldig'? Wanneer is er bij fysieke letsels meer aan de hand dan een ongeval dat spelenderwijs gebeurde? Hoe kan men de gevaarlijke situaties onderscheiden en uit die 80 procent thuisongevallen halen, en ook uit de ongevallen die bij de dierenartsen worden aangemeld? Ze begrijpt dat de dierenartsen hun beroepsethiek hebben, maar worden ze niet geconfronteerd met gevallen die ze zelf onverantwoord vinden of waarbij de hond in een bepaalde context voor gevaar zal zorgen? En wat doen de dierenartsen daar dan mee?

6.2. Tinne Rombouts

De uiteenzettingen hebben *Tinne Rombouts* veel extra kennis en inzichten bijgebracht. Het door Marian Verbeek gesuggereerde draaiboek – weten wat te doen

als het zich voordoet – is zeker een belangrijk element. De kans dat een burgemeester met een bijtincident geconfronteerd wordt is reëel. Het lid pleit dus ook voor een update van het draaiboek, ook vanuit preventief oogpunt.

Iedereen die met dieren omgaat weet dat de context altijd belangrijk is. De wijze waarop men met het dier omgaat, is bepalend of men al dan niet in een gevaarlijke situatie terechtkomt. Natuurlijk bepaalt het soort dier ook wel de manier waarop men ermee kan omgaan en of de context veilig is voor het dier. De kennis van de eigenaar over het dier is dus belangrijk, maar ook die over de omgeving waarin men het dier brengt. Er zijn geen gevaarlijke rassen als men die rassen in de juiste context plaatst. Voor bepaalde rassen is het niet aangewezen om ze in bepaalde contexten te brengen. Ze laat het aan de experts over om dat tegen te spreken. Het lijkt haar niet wenselijk om een dier dat op pakwerk geselecteerd werd, in een gezinscontext te brengen. Daarom vindt ze het belangrijk om altijd het geheel te bekijken, en dus ook het dier op zich.

Het opstellen van een databank is inderdaad weer een nieuwe administratieve taak. Wie wanneer welke input moet ingeven is een zeer belangrijke afweging. Als er geen databank is, kan er ook niet aan gewerkt worden. Bij een bijtincident kunnen tegen de persoon bestuurlijke maatregelen opgelegd worden. Als de persoon in kwestie verhuist en in een andere politiezone terechtkomt is de opvolging van de bestuurlijke maatregel veel fragieler. Dat is een probleem. Wat als de hond verhuist en niet de persoon? De hond kan van eigenaar veranderen. Er is geen maatregel om de hond in een veilige context te brengen. Het zou ook in het belang van de hond zijn als er wel een dergelijke maatregel was. De hond kan naar een andere context verhuizen zonder dat zijn achtergrond gekend is. Bij adoptieprocedures voor honden is het zeer belangrijk om te weten wat er in zijn rugzakje zit. Zo kan de nieuwe eigenaar er rekening mee houden en de hond bijstaan. Tinne Rombouts mist dat vandaag volledig. De databank kan daar een belangrijke bijdrage toe leveren. Ze ziet niet onmiddellijk een ander oplossing. De databank moet niet vanuit een straffend verhaal bekeken worden, maar vooral vanuit een sensibiliserend, ondersteunend verhaal.

De fokkerij heeft al bijzonder veel oog voor de gezondheidsaspecten. Tinne Rombouts waardeert dat enorm. Via genetica en fokkerij kan men veel verwezenlijken. Ook gedrag wordt voor een gedeelte genetisch bepaald. Ook op het vlak van gedrag kan de fokkerij een verschil maken. Hoe wordt dat vandaag voor hondensrassen opgevolgd? Kan de databank daar ook geen bijdrage aan leveren?

KKUSH gaf aan dat een aantal gemeenten nu al voor bepaalde rassen een test van sociaal gedrag oplegt. Over hoeveel gemeenten gaat het? Wat is de ervaring van KKUSH daarmee en is het interessant om dat breder op te leggen?

Eenieder wil het dier op de best mogelijke manier begeleiden. Voor de beoordeling daarvan vallen de burgemeesters vandaag terug op de dierenarts of een gedragstherapeut van het dorp of uit de omgeving. Dat kan inderdaad zorgen voor een bepaalde – beter te vermijden – druk op de dierenarts of gedragstherapeut en kan de onafhankelijkheid in het gedrag brengen. Wordt het riskassessmentteam alleen ingeschakeld voor gerechtelijke procedures of kunnen burgemeesters in Nederland het team ook vroeger inschakelen? Kan het interessant zijn dat een onafhankelijk team advies verleent aan burgemeesters?

In het algemeen is het belangrijk dat de maatschappij weet hoe ze moet omgaan met dieren die in de maatschappij geïntroduceerd zijn. Sensibilisering is wenselijk. Veel mensen begroeten te enthousiast een onbekende hond. Zijn er goede voorbeelden van sensibilisering en hoe kunnen ze een verschil maken?

6.3. Kathleen Krekels

Kathleen Krekels komt terug op het bijtincident in Schilde. Aanvankelijk verkeerde het gemeentebestuur in onzekerheid over de te nemen maatregelen. Er was opzoekingswerk nodig. In eerste instantie werden er maatregelen genomen voor de omheining waarover de honden ontsnapt waren. Ondertussen heeft het gemeentebestuur een protocol opgesteld op basis van de dierenwelzijnswetgeving en het nieuwe Gemeentedecreet dat inderdaad tools bevat voor de lokale besturen. Maar de inbeslagname van de honden verloopt niet vlot. De honden zijn ergens anders ondergebracht. De eigenaars waren niet akkoord met de beslissing van het lokale bestuur. Daar blijkt het dan te stoppen voor het gemeentebestuur. Kathleen Krekels vraagt aan Anthony Godfroid wat er verder ondernomen kan worden via de bestaande regelgeving. Of moet de regelgeving aangepast worden? De macht van een burgemeester stopt immers aan de grenzen van zijn gemeente.

Bij de 20 procent bijtincidenten in het openbaar zitten ook bijtincidenten die het gevolg zijn van een ongeval. Tiny De Keuster zei dat een dierenarts moet bekijken hoe hij mens en dier kan helpen. Het is voor de gemeente vaak moeilijk om met de perceptie van het slachtoffer om te gaan. Er gaat veel aandacht naar de eigenaars van de hond en de hond zelf. Zo wordt er een gedragstherapeut bij gehaald. Dat valt vaak in slechte aarde bij de slachtoffers. Hoe moet men daarmee omgaan? In de volksmond wordt vaak gezegd dat eens een hond gebeten heeft en bloed geproefd heeft, hij rapper geneigd is om opnieuw te bijten. Welke instrumenten kunnen aangereikt worden om beter met die perceptie om te gaan?

6.4. Meyrem Almaci

Volgens *Meyrem Almaci* gaat het hier om een dubbele problematiek. Enerzijds gaat het over een goede socialisatie van honden, anderzijds zijn er in de maatschappij zeer veel hondeneigenaars die niets afweten van socialisatie, context of aard van het dier. Als men het draagvlak in de maatschappij groot wil houden dan moet men rekening houden met de angsten van niet-hondeneigenaars en zelfs met andere hondeneigenaars die al geconfronteerd werden met bijtincidenten. Een loslopende hond die in het park enthousiast op een 3-jarig kind afloopt, kan een zeer traumatiserende ervaring veroorzaken. De hondeneigenaar beweert steevast dat de hond "niets doet". Dat verandert niets aan de ervaring van de persoon die besprongen wordt of naar wie gehapt wordt. Iedereen weet nochtans dat een hond aangelijnd moet zijn in de openbare ruimte.

Meyrem Almaci vraagt aan Marian Verbeek of ze het aantal vragen van de lokale besturen registreren. Heeft de VVSG een overzicht van de frequentie van bijtincidenten?

KKUSH meldde dat sommige gemeenten testen opleggen voor bepaalde rassen. Om welke rassen en gemeenten gaat het? Gebeurt dat voor of na (bijt)incidenten? Is KKUSH er voorstander van om kandidaat-hondeneigenaars verplicht naar een hondenschool te sturen?

Bijtkracht, temperament, grootte en socialisatie werden als vier belangrijke elementen aangestipt. Hier wordt een beetje het nature-nurturedebat gevoerd. Voor de socialisatie zijn de eerste weken in een hondenleven cruciaal. Men komt daarmee op het domein van de fokkerij en de manier waarop dieren gekweekt worden. De open grenzen van Europa maken dat men dieren zeer gemakkelijk kan verhandelen, met alle mogelijke problemen van dien. Iemand die een hond koopt, is vaak niet op de hoogte van de wijze waarop het dier gesocialiseerd werd tijdens de eerste weken van zijn leven. Welk effect heeft dat op het verdere gedrag van een dier en de latere socialisatie van een dier in een gezin? Hebben dierenwelzijnsorganisaties en wetenschappers daar enige kennis over en een visie op?

Anthony Godfroid sprak van 1207 geregistreerde klachten. Waar werden die klachten geregistreerd? Vanwaar komen die cijfers? Er is immers geen databank. Is het mogelijk om die gefragmenteerde registratie te centraliseren?

Meyrem Almaci is zeer onaangenaam verrast door het hoge aantal incidenten dat in Nederland geregistreerd werd: 150.000 per jaar. Hoeveel honden waren daarbij betrokken? Hoeveel incidenten gingen over mensen die gebeten werden en hoeveel over dieren die gebeten werden? Hoeveel incidenten vonden plaats in het kader van hondengevechten? Kunnen die details gegeven worden? Is er een evolutie merkbaar in het aantal bijtincidenten? Ze zou die cijfers graag vernemen.

De PETscan en de gedragsregistratie bij dierenartsen als preventief instrument lijken haar boeiende onderwerpen voor debat in de commissie. Die registratie moet natuurlijk een gevolg krijgen. Dan komt men natuurlijk op het snijvlak van de hulpverlenende rol van de dierenarts en een politionele taak. Hoe kan men die verzoenen?

Aan Tiny De Keuster vraagt Meyrem Almaci of er geweten is hoeveel honden er in Vlaanderen zijn. Hoe werd die 20-80-procentverhouding bepaald? Is dat een academische schatting? Hoeveel hondeneigenaars binnen die 20 procent kunnen als problematisch gecatalogiseerd worden?

Er zijn veel mensen die te goeder trouw denken dat hun hond moet kunnen loslopen. De open ruimte in Vlaanderen is beperkt en de hondenlosloopzones zijn klein en druk bezocht. Volgens Meyrem Almaci zitten die mensen ook in die 20 procent en gaat het dus niet om mensen die zich voor de rest niets van regels aantrekken. Ze komen in de problemen als hun hond een konijn ziet en plots erachteraan gaat terwijl daar ook spelende kinderen in de buurt zijn. Ze vraagt zich af of het niet-aanlijnen van een hond niet een grote risicofactor is.

Het belang van de context werd al herhaaldelijk onderlijnd. Is er kennis over welke context de beste is voor welke soort hond? Ze is bijvoorbeeld verwonderd over het feit dat een Turks ras om wolven af te weren, nu ook in Vlaanderen wordt ingevoerd.

Tot slot wenst Meyrem Almaci de mening van de sprekers te horen over de meldingsplicht van potentieel agressief gedrag. Kan dat de bevolking en het lokale bestuur helpen? Als een burger, dierenarts, expert, ergens terecht kan met zijn melding, kan er een bepaald traject met dier en baasje afgelegd worden. Ze begrijpt dat er misbruik mogelijk is. Maar zijn er vanuit preventief oogpunt andere mogelijkheden dan een databank?

6.5. Ludwig Vandenhove

De Vooruitfractie ondersteunt het voorstel voor de databank, zegt *Ludwig Vandenhove*. Anderzijds begrijpt hij ook de opmerking van een aantal sprekers dat het andermaal een administratieve rompslomp bij is. Bij elke maatregel die de overheid neemt moeten het resultaat en de nadelen tegen elkaar afgewogen worden. Velen zijn het erover eens dat de context belangrijk is, ook de multidisciplinaire aanpak. Vaak is er geen problemen met de honden, maar veeleer met de mensen. Alle elementen die hier als vrij normaal worden beschouwd zijn dat niet voor de gemiddelde (kandidaat-)hondeneigenaar. Voor de mensen op het terrein, die bij een dierenasiel betrokken zijn, is het geen gemakkelijke aangelegenheid.

Toen hij burgemeester in Sint-Truiden was heeft hij in 2002 een dierenpolitie ingevoerd. Een veralgemening van de dierenpolitie zou op dat vlak zeer veel goed werk kunnen leveren. Het wordt stilaan tijd dat elk politiekorps een dierenpolitie heeft. Ten minste één persoon zou gespecialiseerd moeten zijn in alles wat met

dieren te maken heeft. Wat denken de sprekers daarover? Het is belangrijk dat een burgemeester kan terugvallen op een dierenpolitie die ten minste weet waarover het gaat en hoe men ermee moet omgaan. De gegevens die via een databank verkregen kunnen worden, zouden ook verkregen kunnen worden via een dierenpolitie die dicht bij de burger staat. Er zou dan minder administratieve overlast zijn. Iedereen kan in zijn korps wel een aantal politieagenten opleiden om die specifieke taak op zich te nemen.

Aan de indieners van de conceptnota vraagt hij of er buitenlandse voorbeelden zijn van een dergelijke databank. Dan zou men kunnen bekijken of de administratieve overlast opweegt tegenover de resultaten.

In vergelijking met andere onderwerpen die veel verder van de burger afstaan neemt de VVSG maar sporadisch initiatieven voor de ondersteuning van de steden en gemeenten op het vlak van bijtincidenten. Hij roept de VVSG op om meer inspanningen te leveren voor steden en gemeenten.

Hij heeft het idee al een paar keer bij de minister gesuggereerd: in Wallonië is een soort certificaat vereist voor het houden van een dier. Het wordt niet beschouwd als een extra verplichting. Als er problemen optreden wordt het certificaat ingetrokken. Volgens Ludwig Vandenhove gaat het om een lichte administratieve last. Het verloopt via de gemeente, waar een link is met de dierenpolitie en de burgemeester. Hij is ook voorstander van opleiding van hondeneigenaars bij een hondenschool, maar ook een grote pleitbezorger van een dergelijk certificaat. Hij hoopt dat de minister dat in zijn codex opneemt. Hoe staan de sprekers daartegenover?

6.6. Els Sterckx

Els Sterckx vraagt of er ook niet gekeken moet worden naar de opleiding van de GAS-ambtenaren en de politie. Ook zij heeft al meermaals gepleit voor de oprichting van een dierenpolitie. Zo kan er veel korter op de bal gespeeld worden. De afdeling Dierenwelzijn reageert veel te traag op binnenkomende klachten. Daardoor kunnen situaties escaleren. Hoe staat de VVSG tegenover de oprichting van een meldpunt waar klachten gebundeld worden? Dat meldpunt kan aansturen wie op welk moment in actie moet treden, Dierenwelzijn of dierenpolitie.

Vaak ligt de oorzaak van een bijtincident bij de eigenaar van een hond. Hij weet niet hoe hij ermee moet omgaan, hij heeft het dier niet onder controle. Hoe staat KKUSH tegenover een verplichte opleiding bij de hondenschool?

In Nederland wordt een PETscan gemaakt met de registratie van erfelijke ziekten. In hoeverre gebeurt dat hier bij de fokkerijen? Veel fokkers doen dat al op eigen initiatief. Als erfelijke ziekten worden vastgesteld wordt er niet meer verder met dat dier gefokt. In hoeverre is het mogelijk om ook agressie eruit te krijgen? Hoe zit het met de honden die uit de broedfoklanden komen? Er is aangegeven dat de eerste vier weken zeer belangrijk zijn voor de socialisatie van pups. Honden ingevoerd uit die landen worden vaak niet gesocialiseerd in die eerste weken. Er wordt niet naar omgekeken en ze worden vaak te vroeg bij de moeder weggehaald. Kunnen zij ondanks die slechte start nog via de hondenschool goed gesocialiseerd worden? Hoe kan dat aangepakt worden?

Aan Anthony Godfroid vraagt Els Sterckx hoe de import van honden uit het buitenland aangepakt kan worden. Niet alle honden uit die landen worden geregistreerd in DogID. Wat vindt Anthony Godfroid van het feit dat in DogID alleen de verzorgende van de honden wordt geregistreerd maar niet de eigenaar? Als de eigenaar geregistreerd zou worden zou men de hond kunnen volgen als de eigenaar verhuist. Men zou in DogID ook mogelijk problematisch gedrag van een hond kunnen registreren.

Hoe staat Hille Fieten tegenover een eventueel importverbod vanuit de Oost-Europese landen tot ze voldoen aan een degelijke wetgeving? In die wetgeving moeten de gezondheid en de psyche van de hond meegenomen worden.

Hoe staat de Orde der Dierenartsen tegenover de invoering van een PETscan in Vlaanderen? Hoe kan men dierenartsen motiveren om bijtincidenten te melden? Dierenartsen controleren vaak de chip van een hond niet. Ze wijzen de eigenaar ook niet op de verplichting om een dier te chippen, uit angst om een klant te verliezen. De verplichte sterilisatie van katten gebeurt ook niet. Zullen dierenartsen wel willen meewerken aan een dergelijke PETscan?

Hoe staat de Orde der Dierenartsen tegenover hersenonderzoek van honden? Ze geeft het voorbeeld van het ras cavalier, waarbij de honden gekweekt worden met een zo klein mogelijk hoofd. Een klein rond hoofdje is schattig maar de hersenen zitten samengedrukt in de hersenpan. Het betreft een zachtaardig hondenras maar de honden durven ook uithalen omdat ze pijn hebben in hun hoofd. Wordt er al hersenonderzoek gedaan bij agressieve honden?

Het is geweten dat dierenartsen in Vlaanderen meewerken aan het illegaal importeren van veel te jonge honden uit Oost-Europese landen. Hoe zal de Orde der Dierenartsen dat aanpakken? Zal ze die dierenartsen een sanctie opleggen?

6.7. Gwenny De Vroe

De gedragsproblemen van geïmporteerde asielhonden zijn al herhaaldelijk in de commissie aan bod gekomen, aldus *Gwenny De Vroe*. Ze vraagt aan de Orde der Dierenartsen hoe het beleid daartegen moet optreden. Ze denkt dat met deze conceptnota die problematiek niet wordt opgelost.

Er is een probleem met de socialisering van de hond. Bijtincidenten komen vaak voor in thuissituaties. De hondenscholen kennen veel succes, veel eigenaars en instructeurs doen hun best om een hond te socialiseren. Toch blijft er een probleem. Hoe lost men dat het beste op? Ze meent dat er een schakel ontbreekt in het preventieve beleid als men ziet dat 80 procent van de bijtincidenten thuis plaatsvinden. Van jongs af aan moet er ingezet worden op preventief beleid.

Het aanlijnen van een hond is verplicht. Er doen zich vaak problemen voor in de loslooptzones. Ook binnen die zones gebeuren er bijtincidenten. Hoe kan dat beter aangepakt worden? Aan de andere kant ziet men ook perfect opgevoede en gesocialiseerde honden. Wat is er volgens de experts de beste toekomstsituatie? Hoe kunnen bijtincidenten beter voorkomen worden?

6.8. Allessia Claes

Hille Fieten gaf een stand van zaken van de verplichte identificatie en registratie in Nederland en vermeldde het pilootproject. *Allessia Claes* vraagt of de handhaving van de voorgestelde maatregelen opgevolgd wordt. Hoe zal dat in de toekomst worden aangepakt?

7. Antwoorden van de sprekers

7.1. Marian Verbeek

Marian Verbeek zegt dat de VVSG niet over cijfers beschikt van het aantal vragen van de lokale besturen. De vragen betreffen vooral bestuurlijke ondersteuning. Er wordt niet gevraagd naar geschikte dierenartsen of gepaste maatregelen voor een specifiek geval. Het gaat wel over de toepassing van de beginselen van behoorlijk bestuur. Hoe neemt een lokaal bestuur een maatregel die in verhouding staat tot

het probleem? Een van de aspecten daarvan is het horen van de persoon tegen wie de maatregel genomen wordt. Het betreft dus procedurele vragen.

De VVSG heeft de afgelopen jaren niet gigantisch veel vragen gekregen. Dat betekent niet dat de lokale besturen geen vragen stellen of geen problemen hebben. Dan hebben zij allicht de nodige ondersteuning gevonden of hebben ze die zelf in huis.

Wat is de effectiviteit van die maatregelen? Doorstaan ze de rechtstoets? Als de maatregel in verhouding staat tot het probleem moet dat kloppen. Het gaat dan over de zeer zware en de onherroepelijke maatregelen. De euthanasie van een hond kan niet ongedaan gemaakt worden. Een hond die in beslag genomen werd, kan weer vrijgegeven worden. De uitspraak van de Raad van State ging over een onherroepelijke maatregel die de burgemeester van Tienen had genomen. De Raad van State vond dat de maatregel niet proportioneel was.

Marian Verbeek vindt het zeker te overwegen dat er in elk politiekorps een dieren-agent is. Dat gaat over een politionele bevoegdheid, waarover men zich hier niet kan uitspreken. Hoe meer men gespecialiseerd en opgeleid is, hoe beter men kan ingrijpen.

De VVSG kan uiteraard altijd meer doen. Het feit dat zij hier aanwezig is en dat de VVSG mee haar schouders wil zetten onder een bijkomende informatiebundel is een eerste stap. De VVSG heeft een goede samenwerking met de Vlaamse afdeling Dierenwelzijn. Marian Verbeek is zelf vertegenwoordiger van de VVSG in de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn. Het gaat daar over allerlei soorten dieren.

Kunnen degenen die GAS-inbreuken vaststellen of de politie, die gemengde of andere inbreuken vaststelt, beter opgeleid worden? Marian Verbeek ziet dat vooral politiemensen dat soort inbreuken vaststellen. Er is weinig opleiding voor nodig om vast te stellen dat een hond niet aan de leiband wordt gehouden. Het gaat natuurlijk over de andere zaken. Dat kan zeker meegenomen worden in een betere opleiding van de politie.

Een meldpunt valt te overwegen, maar dan moet het deel uitmaken van een groter geheel, van een groter actieplan. Een meldpunt op zich kan interessant zijn voor het verzamelen van informatie, maar zo veel mogelijk incidenten vermijden moet het doel zijn.

De VVSG zal verder haar schouders zetten onder de initiatieven die ontwikkeld zullen worden.

7.2. Johnny Laurent, secretaris-generaal Vergadering der Afgevaardigden, KKUSH

De socialisatietest bestaat bij KKUSH al sinds 2006, zegt Johnny Laurent. Sedert 2014 is het een verplichte test voor alle honden die aan wedstrijden willen deelnemen. Die test houdt rekening met de context. Er worden testen gedaan op de hondenschool, daarna op straat, met een jogger, een fietser en een auto die passeert. Toen de socialisatietest werd ingevoerd werden alle gemeenten daarover geïnformeerd. Een aantal gemeenten heeft daarop gereageerd en op basis van de rassenlijst gevraagd om die test te laten afnemen bij eigenaars van dergelijke rassen. Dat fenomeen is stilaan verdwenen. Enkele jaren geleden heeft KKUSH zelf het initiatief genomen om Vlaanderen en Wallonië, de Duitstalige Gemeenschap inbegrepen, een brief te schrijven waarin samenwerking voor het afnemen van de test wordt aangeboden. Dat kon ook in het kader van steun aan de gemeenten. Wallonië en de Duitstalige Gemeenschap hebben daar positief op gereageerd. Meer en meer krijgen ze vragen van gemeenten om de test af te nemen, jammer genoeg

altijd na een incident. Vlaanderen onthaalde het initiatief positief, maar wees er terecht op dat elke test een momentopname is en dus geen garantie biedt over bijvoorbeeld vijf jaar. De evolutie in de tijd is ook de reden waarom KKUSH altijd bereid is geweest om met de gedragsspecialisten van de universiteiten de test te verbeteren.

Vindt KKUSH het een goed idee om eigenaars met een hond van een bepaald hondenras verplicht hondenschool laten volgen? Johnny Laurent merkt op dat de hondenscholen onder KKUSH vzw's zijn. Ze bieden een opleiding aan een relatief lage toegangsprijs en zijn erkend door Syntra. De hondenscholen onder KKUSH staan in een oneerlijke concurrentiële positie tegenover de commerciële hondenscholen als dergelijke tests verplicht zouden worden. Voor het overige is KKUSH niet a priori gekant tegen een dergelijke verplichting. In de hondenscholen leren de mensen omgaan met de hond. Heel wat hondenscholen geven een theoretische introductieles over het gedrag van de hond. Er zijn zelfs hondenscholen die in scholen themaweken met honden organiseren om kinderen de do's-and-don'ts te leren als ze in contact komen met een hond.

Eigenlijk zou er een soort rijbewijs voor de begeleider van de hond moeten zijn, zeker voor bepaalde rassen.

KKUSH heeft geen probleem met een eventuele meldingsplicht. Ze begrijpt wel het standpunt van de dierenartsen. Sinds juni 2021 zijn de hondenscholen aangesloten bij KKUSH en hun leden verplicht om over een licentie te beschikken die bestaat uit een pakket van verzekeringen enzovoort. Als mensen na een bijtincident een beroep doen op een tussenkomst van een verzekeringsmaatschappij wordt KKUSH daar automatisch van op de hoogte gebracht.

KKUSH is zeker voorstander van een dierenpolitie.

Voor het certificaat dat in Wallonië wordt uitgereikt, wordt alleen nagegaan of de betrokkene al veroordeeld werd en problemen met dierenwelzijn heeft gehad. Als dat niet zo is, krijgt men het certificaat. Het is een soort bewijs van goed gedrag en zeden op het vlak van dierenwelzijn. KKUSH vindt dat een goede eerste stap. Een dergelijk certificaat zou eventuele hiaten bij het verhuizen van hondeneigenaars kunnen opvangen.

7.3. Anthony Godfroid

Er worden niet veel procedures bij de Raad van State aanhangig gemaakt over beslissingen van burgemeesters, zegt *Anthony Godfroid*. De enige uitspraken waar hij kennis van heeft tegen dergelijke burgemeestersbesluiten gaan over euthanasie. Toevallig heeft men in die zaak de verzoekende partij gelijk gegeven en werd de burgemeester in het ongelijk gesteld. Hij denkt wel dat die zaak niet representatief is. Volgens hem belanden heel weinig beslissingen van burgemeesters bij de Raad van State. Als advocaat krijgt hij vaak gemotiveerde beroepsaanvragen, maar vaak adviseert hij negatief als de procedurele rechten gerespecteerd werden. De Raad van State ziet toe op de procedure.

Het klopt dat de burgemeesters niet op de hoogte kunnen zijn als er geen databank met bijtincidenten bestaat. Bij koppige overtreders kan de burgemeester naar de burgerlijke rechter stappen om dwangsommen op te leggen als het burgemeestersbesluit niet wordt nageleefd. Om te vermijden dat mensen de gemeentegrens oversteken zou het interessanter zijn dat de burgemeester beslist dat het dier moet worden afgestaan aan een asiel. De maatregel wordt opgelegd op het ogenblik dat de overtreder nog in de gemeente woont.

Een voorbeeld van het via dwangsommen afdwingen van een opgelegde maatregel is de zaak van katje Lee waarbij het FAVV destijds aan de burgerlijke rechter had gevraagd om dwangsommen op te leggen aan de eigenaar per uur uitstel voor het afgeven van de kat. Het opleggen van dwangsommen kan dus een piste zijn.

Het klopt dat de eerste vier levensweken van een hond cruciaal zijn voor de socialisatie. Er worden ook hier veel inspanningen gedaan om de kweekomstandigheden te verbeteren. Er is een groot risico op bijtincidenten met dieren die geïmporteerd worden uit Oost-Europese landen. Het gaat om tienduizenden dieren. Men weet niet hoe die honden de eerste weken behandeld worden. Elke maatregel voor minder import uit Oost-Europa is welkom. Hille Fieten wees ook op de gevaren van rescueorganisaties uit Roemenië enzovoort. Het is zijn ervaring dat er best wel wat socialisatieproblemen zijn met die dieren.

Els Sterckx wou ingrijpen in de definitie van verantwoordelijke wiens naam in de databank DogID moet worden ingevuld. Anthony Godfroid meent dat de wetgeving goed in elkaar zit. De definitie van verantwoordelijke is: iemand die gebruikelijk het dier onder zich houdt. Dat hoeft niet per definitie de eigenaar te zijn. Als de registratie in DogID goed verloopt, zou het probleem dat het lid aanklaagt zich niet mogen voordoen.

Anthony Godfroid meent dat de meldingsplicht de hondeneigenaars voor een moreel heel moeilijk probleem stelt. Zelf werd hij als kind gebeten door de hond in het gezin. De hond was helemaal niet gesocialiseerd, het was een klein mormel, maar het gezin zou hem nooit aangegeven hebben omdat het hun dier was, een lid van het gezin. Men kan niet eisen van hondenbaasjes dat ze hun eigen hond aangeven. Ze zouden zich er heel hun leven slecht bij voelen.

De dierenpolitie is een naamkwestie. Er zijn al heel veel politiezones met speciaal opgeleid personeel dat goed werk levert. Hoe meer gespecialiseerd personeel, hoe beter natuurlijk. Wie het goed voor heeft met dieren kan daar niet tegen gekant zijn.

7.4. Hille Fieten

Hille Fieten verduidelijkt dat er op dit moment nog geen bijtincidenten en gedrag geregistreerd worden in PETscan. Onder meer in samenwerking met de gedragsdeskundigen van het riskassessmentteam in Utrecht wordt die module ontwikkeld. Hoe kan je het best gedrag registreren? Dat zou gebeuren per type hond. Er kan in PETscan geregistreerd worden of het bijvoorbeeld gaat over een uit het buitenland geïmporteerde hond. Van het chipnummer kan worden afgeleid of het dier gefokt werd in Nederland of in het buitenland, of onder de vlag van de raad van beheer van de FCI-organisatie met het stamboomnummer. Zo kan men inzicht krijgen bij welke diergroepen de problematiek gesitueerd is.

De diagnoses geregistreerd in PETscan zijn op dit moment anoniem. Noch de naam van de eigenaar, noch de identificatie van het individuele dier wordt geregistreerd. In de databank wordt een gecodeerd chipnummer opgenomen dat de onderzoekers niet kunnen ontsleutelen. Daarmee wordt de anonimiteit van de melding gewaarborgd. Als het dier bij een andere dierenarts wordt aangemeld, wordt het chipnummer altijd op dezelfde manier gecodeerd. Het gaat dus om een uniek identificatienummer. Op dit ogenblik is de registratie vooral bedoeld voor trendanalyse. Het is bijvoorbeeld de bedoeling om een antwoord te krijgen op de vraag of bepaalde rassen of types bijtincidenten veroorzaken. De data kunnen alleen met toestemming van de eigenaar van het dier ontsleuteld worden. Hij bezit het chipnummer.

De registratie heeft tot doel te monitoren en te signaleren, en cijfers te kunnen aanleveren.

Voor de analyse van de ongeveer 150.000 bijtincidenten verwijst Hille Fieten naar de rapporten die ze aan de commissieleden ter beschikking stelt.

In het kader van genetisch onderzoek wordt een programma ontwikkeld waarbij fokdieren gekozen kunnen worden met het oog op een zo gezond mogelijke populatie. Het eerste pilootproject wordt weldra gelanceerd, uitgevoerd met een Nederlands kooikerhondje. Het zijn hele fijne hondjes die ook zeer hard kunnen bijten. Dat heeft te maken met angstagressie. In het kader van het Fit2Breed-programma werd de agressie in de lijnen van het kooikerhondje in kaart gebracht. De hondjes die problemen veroorzaken, komen voort uit enkele reuen die veel gebruikt zijn in die populatie. De informatie over de agressiviteit van die dieren kan geïmplementeerd worden in het algoritme in het Fit2Breed-programma. Zo kan geselecteerd worden tegen agressief gedrag in die lijnen. Een van de tools om het gedrag van de kooikerhondjes in kaart te brengen zijn gevalideerde vragenlijsten van C-BARQ, vast wel gekend bij de gedragspecialisten. Aan de hand van vragen kan het soort agressie in kaart gebracht worden.

Hille Fieten geeft nog een voorbeeld van gedrag gekoppeld aan het type honden. Pitbulls voor hondengevechten worden specifiek gefokt op het niet-reageren op signalen van andere honden. Bepaalde gedragsaspecten zijn genetisch bepaald, daarop kan geselecteerd worden in de fokkerij.

Voor de werking van het riskassessmentteam verwijst Hille Fieten naar de website <https://www.uu.nl/organisatie/veterinaire-service-en-samenwerking/hond-maat-schappij>. Bij een mild bijtincident wordt er eerst een waarschuwing gegeven. In tweede instantie wordt de politie ingelicht en komt het riskassessmentteam in actie in opdracht van het Openbaar Ministerie als er al een zaak is en als de hond in beslag genomen is. Indien nodig is Hille Fieten bereid om daar meer informatie over te geven.

In Nederland bestaat er ook een [dierenpolitie](#). Het gaat over een gespecialiseerd team van politiemensen dat zich toespitst op dierenmishandeling maar ook op dieren die een gevaar vormen voor de omgeving. De dierenpolitie in Nederland heeft een eigen telefoonnummer: 114.

Inzake import van honden zijn er twee groepen te onderscheiden. Er is de groep zwerfdieren die door vaak goedbedoelende stichtingen in Nederland terechtkomen. De dieren hebben vaak een ernstige gedragsproblematiek en zijn zeer angstig. Het welzijn van het dier in de maatschappij is aangetast omdat ze te angstig zijn om op een normale manier te functioneren. Dat kan ook leiden tot bijtincidenten. De andere groep betreft de honden uit de broedfok. Het probleem met de honden uit die malafide import is dat ze niet goed gesocialiseerd zijn. In Nederland mogen honden pas op de leeftijd van vijftien weken geïmporteerd worden. Ze moeten in het buitenland immers eerst een rabiësvaccinatie gekregen hebben en dat kan pas vanaf de leeftijd van twaalf weken en moet drie weken inwerken. De praktijk leert dat de honden veel te jong geïmporteerd worden.

Het Expertisecentrum Genetica verzamelt momenteel data van tandwisselpatronen van pups die gefokt zijn met stamboom in Nederland. Zo kan men een goede referentiedatabase ontwikkelen en wetenschappelijk onderbouwd bewijsmateriaal leveren om aan te tonen dat honden te jong ingevoerd worden. De tandenwisselmodule wordt ook in PETscan geïmplementeerd. De dierenarts kan in PETscan ingeven welke tandjes zijn gewisseld. Op basis van de verzamelde data kan dan worden aangetoond dat de in het paspoort ingevoerde geboortedatum niet klopt. Op basis van de chipnummers van ingevoerde dieren kan dan opgetreden

worden tegen een welbepaalde handelaar. De frustratie die dierenartsen nu ondervinden door die malafide import en de gevolgen ervan maakt dat ze heel gemotiveerd zijn om actie te ondernemen en gevallen te signaleren.

Kunnen dieren agressief zijn ten gevolge van pijn doordat de hersenen bijvoorbeeld niet in de schedel passen? Er zijn nog heel wat andere ziektes die pijn kunnen veroorzaken. Daar is een rol weggelegd voor veterinaire professionals, meent Hille Fieten, om het leed van een dier te kunnen inschatten en de fysieke klachten te onderzoeken. Is het dier echt agressief of is het uit bescherming omdat het pijn heeft?

Het identificatie- en registratiesysteem in Nederland is nu een jaar in werking. De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit staat in voor de handhaving met betrekking tot voedselveiligheid maar ook tot dierenwelzijn. Als er meldingen binnenkomen van bijvoorbeeld malafide import gaat de NVWA op inspectie. De Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming treedt ook in actie na meldingen van dieren mishandeling. Het I&R-systeem biedt de mogelijkheid om inspectie geautomatiseerd op te starten na meldingen. Het is nog niet in werking omdat er capaciteitsproblemen zijn bij de NVWA. Haar tijd wordt momenteel in beslag genomen door de opvolging van huisdieren die met Oekraïense vluchtelingen zijn meegekomen. Die huisdieren zijn niet gevaccineerd tegen rabïes. Het team van de NVWA zal worden uitgebreid om beter op alle meldingen te kunnen inspelen.

7.5. Tiny De Keuster

Misschien is het onvoldoende in de presentatie tot uiting gekomen, zegt *Tiny De Keuster*, maar de meeste en de ernstigste ongevallen gebeuren thuis. De 80 procent betreffen inderdaad vaker kinderen dan volwassenen. De tragiek van context is dat honden in de ene context soms zeer goed kunnen functioneren en in een andere context of leeftijdsgroep niet. De thuisongevallen zijn dus zeker belangrijk. De oefening van een databank van dergelijke incidenten is in het verleden in verschillende landen al gedaan. De registratie daarvan is zeer moeilijk omdat hondeneigenaars hun eigen hond niet aangeven. Het laatste cijfer in België, honderdduizend bijtincidenten op een jaar, dateert van 2001, en is afkomstig uit een gezondheidsenquête. Daarbij werd aan de geënquêteerden gevraagd of ze in het voorbije jaar gebeten waren door een hond.

De risico-evaluatie van bijtincidenten in de thuissituatie moet even ernstig genomen worden als die in de openbare ruimte. Het gevolg is dat sommige van die honden worden geëuthanaseerd. Dat gebeurt niet op bevel van hogerhand, maar aan de hand van een risico-evaluatie door een gedragsdierenarts. Tiny De Keuster haalt een voorbeeld aan uit haar praktijk. De hond werd daarbij eerst nagekeken op pijnprocessen. Het dier is met instemming van de eigenaars geëuthanaseerd omdat het niet kon functioneren in de thuiscontext.

Het sensibiliseren van hondeneigenaars om hulp te zoeken is belangrijk. Als het volgen van een traject geen oplossing biedt, kan die hulp soms leiden tot euthanasie van het dier. Bij risico-evaluatie ligt de focus altijd op het welzijn van het gezin en de hond.

Sommige honden kunnen inderdaad niet functioneren in bepaalde contexten. Daarbij is niet het ras bepalend. Hille Fieten verwees naar bepaalde lijnen van kooikerhonden die een genetisch defect hebben waardoor ze in veel contexten agressief reageren. Tiny De Keuster stemt daarmee in. Het gaat niet om een ras maar om individuen, bepaalde lijnen binnen een ras die genetische defecten hebben. Dat is een zeer belangrijk inzicht voor fokkers.

Een hond die alleen maar pakwerk doet, kan ook buiten die context functioneren. Maar honden die systematisch geselecteerd worden om alleen pakwerk te doen, zijn mogelijk een risico om in een huishoudelijke context te functioneren. Het is tragisch als dergelijke honden in een asiel terechtkomen. Het is zeker zinvol om mensen vrijwillig informatie te laten delen met de asielen. Ook die oefening is in het buitenland al gebeurd. Mensen verzwijgen informatie over het agressieve karakter van een hond. Ze zijn bang dat het dier geen kans meer zal krijgen om geadopteerd te worden in een volgend gezin. Ze denken dat het hun schuld is. Tiny De Keuster is het ermee eens dat daarover een oefening gemaakt moet worden. De kans is groter dat het tot een goed einde komt als de verantwoordelijke hondeneigenaar hulp zoekt. Recidiverende eigenaars met hoog risico die maatregelen aan hun laars lappen moeten wel in een databank opgenomen worden, eventueel samen met hun hond.

Er wordt al onderzoek gedaan naar genetica en gedrag¹ in de Verenigde Staten ([The NHGRI Dog Genome Project](#)) en in Zweden (Genomics and Physiology Group). Het Dog Genome Project loopt al vijftien jaar. Wereldwijd worden onder leiding van Elaine Ostrander afwijkingen bij honden en de oorzaken gemonitord. Men kan niet op basis van alleen genetisch materiaal afleiden of een hond sociaal is of niet, omgevingsinvloeden in de eerste levensweken, epigenetica, tellen ook mee. Die projecten in ontwikkeling zijn zeker toe te juichen.

Tiny De Keuster vraagt ook aandacht voor het positieve verhaal, voor de honden en de eigenaars die wel goed functioneren.

De vraag naar aandacht voor de perceptie van het slachtoffer is terecht. Als mensen thuis gebeten worden ervaren ze dat als minder traumatisch omdat het in een bekende context gebeurt met een bekende hond. Eigenaars nemen al dan niet maatregelen. Als mensen op de openbare weg plots zonder eigen actie aangevallen worden, ervaren ze die aanval als traumatisch, zelfs als ze niet gekwetst zijn.

De 20-80-procentverhouding voor bijtincidenten op de openbare weg en thuis is een aanname. De laatste studie in Nederland is van de hand van Jessica Cornelissen en Hans Hopster in 2009². Het gaat om geschatte cijfers omdat de 80 procent thuisongevallen niet volledig gekend is. De cijfers worden gehaald uit epidemiologische enquêtes en worden geëxtrapoleerd³. Uit die cijfers kan niets afgeleid worden over bepaalde hondenrassen. Men zou dan eigenlijk ook alle individuen binnen een ras moeten meenemen die wel sociaal gedrag vertonen.

Een dierenpolitie kan Tiny De Keuster alleen maar toejuichen. Haar ervaring van samenwerking met politieagenten is positief. Zij bekijken hoe ze het probleem kunnen oplossen zonder mensen aan een kruisverhoor te onderwerpen, maar door hen te motiveren om hulp te zoeken en het juiste te doen. Een dierenpolitie zou een absolute meerwaarde zijn. Het is essentieel dat die agenten daarvoor opgeleid worden. Een multidisciplinaire benadering is noodzakelijk.

Een meldpunt voor overtredingen op dierenwelzijn zou zeker een meerwaarde kunnen bieden. Het is niet de rol van dierenartsen om hun klanten aan te geven op een meldpunt. Dat is de taak van de (dieren)politie.

¹ Persson M.E., Roth L.S., Johnsson M., Wright D., Jensen P., 'Human-directed social behaviour in dogs shows significant heritability', *Genes Brain Behaviour*, februari 2015; (<https://doi.org/10.1111/gbb.12194>).

² Cornelissen J.M., Hopster H., 'Dog bites in The Netherlands: a study of victims, injuries, circumstances and aggressors to support evaluation of breed specific legislation.', *The Veterinary Journal*, december 2010; (<https://doi.org/10.1016/j.tvjl.2009.10.001>).

³ Overall K.L., Love M., 'Dog bites to humans-demography, epidemiology, injury, and risk.', *Journal of the American Veterinary Medical Association*, juni 2001; (<https://doi.org/10.2460/javma.2001.218.1923>).

Tiny De Keuster heeft een zeer slechte ervaring met honden uit het buitenland. Enerzijds zijn er de honden die gefokt worden om hier verkocht te worden. Anderzijds zijn er de goedbedoelde initiatieven van vzw's die straathonden naar hier brengen. Volgens collega's in het buitenland worden die honden gevangen. Soms worden ze ook gefokt, op straat gezet en dan gevangen en gered. Voor sommige van die honden is de situatie hopeloos. Die problematiek moet dringend onder de loep genomen worden. Het is een welzijnsprobleem voor mensen en dieren.

Persoonlijk heeft Tiny De Keuster een probleem met de terminologie 'agressieve hond'. Men spreekt ook niet over een 'agressieve mens'. Een dier dat in geen enkele context kan functioneren, kan alleen reageren met agressie. De valkuil van sommige studies is dat men zich baseert op wat de eigenaar zegt. Een hond verdient hulp, maar verdient ook een onderzoek. Als uit een onderzoek blijkt dat het dier niet geholpen kan worden dan is euthanasie de enige optie. Uit haar eigen praktijk blijkt dat 80 procent van de honden die gebeten hebben, pijnpatiënten zijn. Het is de rol van de dierenarts om na te gaan of het dier geen pijn heeft.

Voor preventie van bijtincidenten in gezinssituatie, is er in 2004 een multidisciplinair project gesticht door Tiny De Keuster in samenwerking met docenten van het KASK en kunstenaar Soraya Verbeke. Het project werd uitgewerkt met een internationale groep dierenartsen, artsen en psychologen: [De Blauwe Hond](#). In 2008 werd het project in Vlaanderen gelanceerd, nadien werd het in zeventien talen vertaald en wereldwijd verspreid. Bedoeling is om ouders te sensibiliseren voor het feit dat hun hond ook moeilijkheden kan hebben in bepaalde situaties, onder meer met kinderen. Blijvend sensibiliseren is noodzakelijk om problemen te voorkomen. Dat betekent niet dat hondeneigenaars van kwade wil zijn.

7.6. Theo Borgers

De orde der Dierenartsen heeft al meerdere keren de problematiek van import van honden aangekaart, zegt *Theo Borgers*. De Europese wetgeving is hierop van toepassing. Het antwoord luidt steeds dat het land van oorsprong, de lokale besturen, dierenartsen enzovoort verantwoordelijk zijn voor wat daar gebeurt. Vanuit België kan er niet bijzonder veel aan gedaan worden.

De identificatie en registratie worden ernstig opgevolgd, zegt Theo Borgers. Het FAVV en de Orde der Dierenartsen zijn zeer streng bij de buitenlandse import. Dat heeft ook te maken met hondsdoelheid die nog a voor mens en dier een fatale ziekte is. Als er dergelijke gevallen naar boven komen, krijgen de betrokkenen een strafrechtelijke veroordeling en worden ze bij de orde op het matje geroepen, die een tuchtsanctie of schorsing oplegt. Momenteel heeft hij twee dergelijke dossiers op zijn bureau liggen die eerstdaags behandeld worden.

In zijn praktijk komt Theo Borgers nog nauwelijks Belgische pups tegen zonder paspoort. Ook buitenlandse honden moeten een paspoort hebben. Daar is soms nog misbruik, wat serieus aangepakt wordt. Behalve heel oude honden, geboren voor de vigerende wetgeving, zijn de meeste honden geïdentificeerd en geregistreerd. De dierenartsen noteren vaccinaties en ziektes in het paspoort. Hij vraagt zich af of afwijkend sociaal gedrag daar ook in genoteerd kan worden. Het paspoort gaat in principe mee met de hond en is iets zeer persoonlijk. Het wordt alleen gezien door de hondeneigenaars en de dierenarts.

Er kan niet genoeg gewezen worden op preventie, vindt Theo Borgers. Het is belangrijk dat mensen zich laten informeren door mensen met kennis van zaken vooraleer ze een hond aanschaffen. Minister Ben Weyts voert campagne voor een jaarlijks bezoek aan de dierenarts. Misschien kan er ook een campagne gelanceerd worden zodat mensen zich goed laten informeren voor ze een hond aanschaffen.

Medewerking van dierenartsen aan zoiets als PETscan is mogelijk. Er worden nu al pools van dierenartsen met gespecialiseerde kennis opgezet voor andere diersoorten. Dat bestaat bijvoorbeeld voor de registratie van paarden, voor insolventiefunctionarissen die voor het gerecht werken als er bijvoorbeeld een faillissement is in de diergeneeskundige sector. Het is mogelijk dat er een pool dierenartsen wordt opgezet met speciale kennis inzake gedragspathologie. De gemeenten of andere instanties zouden dan een beroep kunnen doen op die pool. Dat is te verkiezen boven de lokale dierenarts die de overtreder tegen het lijf kan lopen.

Els AMPE,
voorzitter

Allessia CLAES,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

C-BARQ	Canine Behavioral Assessment and Research Questionnaire
CenSAS	Centre for Sustainable Animal Stewardship
FAVV	Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen
FCI	Fédération Cynologique Internationale
GAIA	Global Action in the Interest of Animals
GAS	gemeentelijke administratieve sanctie
I&R	identificatie en registratiesysteem
KKUSH	Koninklijke Kynologische Unie St-Hubertus
KMSH	Koninklijke Maatschappij Sint-Hubertus
NGROD	Nederlandstalige Gewestelijke Raad van de Orde der Dierenartsen
NVWA	Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
SNP	single nucleotide polymorfismen
UGent	Universiteit Gent
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten